

Гладка Т.І.,
м. Полтава, Україна

РОЗВИТОК ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Розглядаються питання розвитку галузі охорони здоров'я України в контексті запровадження реформ з децентралізації влади. Автор визначає проблеми сучасної системи охорони здоров'я та основні засади реформування системи охорони здоров'я в Україні, акцентує увагу на нормативно-правовому забезпеченні реформ, окреслює повноваження органів місцевого самоврядування та можливості територіальних громад щодо організації надання якісної медичної допомоги на місцевому рівні.

T. Gladka,
Poltava, Ukraine

DEVELOPMENT OF THE SPHERE OF HEALTH PROTECTION OF UKRAINE AGAINST THE BACKDROP OF POWER DECENTRALIZATION

Questions of development of the sphere of health protection of Ukraine in the context of implementation of reforms of power decentralization are considered. The author determines the problems of modern system of health protection and main foundations of reforming system of health protection in Ukraine, emphasizes normative legal assurance of reforms, outlines full powers of bodies of local self-governance and possibilities of territorial communities concerning organization of providing quality health care at the local level.

В Україні нині активно впроваджується реформа з децентралізації влади, що передбачає передачу повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування. Завдяки реформі значний об'єм владних повноважень делегується територіальним громадам, які здійснюють самостійно регулювання суспільних справ місцевого значення. Розширення повноважень та фінансових можливостей місцевого самоврядування робить громади економічно самодостатніми та спроможними вирішувати на місцевому рівні питання охорони здоров'я, освіти, охорони громадського порядку, розвитку інфраструктури тощо.

Важливе місце в контексті проведення децентралізації влади відводиться галузі охорони здоров'я, стан справ у якій потребує докорінної реформи. Актуальність цієї реформи є вкрай високою, оскільки ця надзвичайно важлива сфера суспільного життя багато років поспіль потерпає від непослідовної соціально-економічної політики та, на відміну від інших галузей, все ще функціонує за застарілою, неефективною моделлю управління та

фінансування [1]. Виконавча і законодавча гілки української влади успадкували систему охорони здоров'я радянського періоду – модель Семашка з жорсткими процедурами управління та фінансування. У ній уся система є державною власністю та орієнтована на лікарні з дуже фрагментарним управлінням та послугами, зосередженими на лікуванні гострих випадків при мінімальній профілактиці. Система розроблялась у ті часи, коли ще не було створено сучасних методів комунікації, а медичні технології були недостатньо розвиненими. Вона також ігнорує міжнародні тенденції модернізації та поліпшення системи охорони здоров'я (наприклад, пропонуючи простір для ініціатив приватного сектору) та не змогла забезпечити політичне керівництво у таких життєво важливих галузях, як інформаційні технології [7]. На утримання системи охорони здоров'я витрачаються великі кошти, окрему частку яких громадяни оплачують самостійно, але в цілому «вона не здатна адекватно реагувати на сучасні виклики щодо підвищення захворюваності, захищати громадян від надмірних витрат на лікування» [1].

Медична реформа, яку ініціює Міністерство охорони здоров'я України в контексті здійснення децентралізації влади, має змінити таку ситуацію та надати можливість пацієнтам отримати контроль якості надання медичної послуги. Основні напрями реформування системи охорони здоров'я в Україні та питання управління медичною сферою закладені у прийнятих Кабінетом Міністрів України галузевих нормативно-правових актах. Зокрема, у двох концепціях – «Концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні» та «Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я України».

Засади переорієнтації системи охорони здоров'я від політики лікування до політики зміцнення, збереження здоров'я людини та попередження захворювань закладає Концепція розвитку системи громадського здоров'я в Україні [2]. Саме збереження здоров'я населення та забезпечення повноцінного життя людей є одними з найважливіших цілей світової спільноти, відображених у засадах європейської політики «Здоров'я-2020: основи Європейської політики в підтримку дій держави та суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя». В основі політики Здоров'я-2020 визнається, що держава зможе домогтися реальних успіхів щодо стану здоров'я населення, якщо вона на всіх рівнях та у всіх секторах державного управління буде вести роботу на вирішення двох взаємопов'язаних стратегічних завдань: 1) поліпшення здоров'я для всіх і зменшення нерівностей стосовно здоров'я 2) вдосконалення лідерства та колективного керівництва в інтересах здоров'я [6].

Основоположним документом для провадження медичної реформи стала Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я України. У ній запроваджується принцип «гроші ходять за пацієнтом», що передбачає фінансування медичних послуг, а відтак створюється для людини вибір, де і як лікуватися, і забезпечує вищу якість лікування [3].

Окрім того, прийнято низку постанов Кабінету Міністрів України, а саме: Постанови Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 929 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)», № 932 «Про затвердження Порядку створення госпітальних округів», № 874 «Про внесення змін до Положення про Державний реєстр лікарських засобів»; Постанова Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 р. № 391 «Про внесення змін до Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» та ін. Зазначеними Постановами визначається утворення госпітальних округів, затверджено ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, спрощується лікарням процес формування кошторисів.

Також на реалізацію Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я Міністерством охорони здоров'я України розроблено пакет Проектів законів України, що суттєво змінюють підходи до фінансування надання медичної допомоги населенню та утримання закладів охорони здоров'я, які схвалені Урядом та внесені до Верховної Ради України: «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» (№6327), «Про додаткові державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів особам, які захищають незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України в антитерористичній операції та забезпечують її проведення» (№ 6328), «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо видатків на первинну медичну допомогу» (№6329).

Основним серед цих законопроектів є Проект Закону України «Про додаткові державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» (№6327), яким запроваджуються державні гарантії оплати наданих пацієнтам медичних послуг та лікарських засобів повністю або частково за рахунок бюджетних коштів.

Відповідальність за організацію надання медичної допомоги згідно з Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [4] несуть органи місцевого самоврядування, а саме – на базовому рівні (адміністративно-територіальні одиниці – громади) щодо забезпечення надання послуг швидкої медичної допомоги, первинної ланки охорони здоров'я, заходів з профілактики хвороб. Органи місцевого самоврядування районного рівня забезпечують надання медичних послуг вторинного рівня, формування мережі госпітальних округів. На органи місцевого самоврядування обласного рівня покладається забезпечення надання високоспеціалізованої медичної допомоги.

Процеси децентралізації дозволяють місцевій владі вкладати більші кошти в розвиток медицини на місцевому рівні. Завданням влади на сьогодні – інвестувати у якість і

доступність охорони здоров'я, децентралізація в цьому буде допомагати. Зараз мільярди гривень знаходяться на місцях, і ці кошти уже використовують місцеві органи влади, створюючи якісні заклади охорони здоров'я [5].

Таким чином, запровадження реформи з децентралізації влади, яка передбачає розширення повноважень та фінансових можливостей територіальних громад, має змінити складну ситуацію у сфері охорони здоров'я, спрямовуючи її на зміцнення, збереження здоров'я людини та попередження захворювань, сприятиме вирішенню проблем якості надання медичної допомоги на місцевому рівні та подальшому розвитку галузі в цілому.

Література

1. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про реформу охорони здоров'я в Україні» / Схвалено Постановою Верховної Ради України від 21 квітня 2016 року № 1338-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1338-19>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р «Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%80>
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1013-р «Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80/page>
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
5. Гройсман В. Децентралізація та створення госпітальних округів підвищать якість роботи закладів охорони здоров'я в Україні [Електронний ресурс] / В. Гройсман // Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250039503&cat_id=244274130
6. Здоровье-2020: Основы Европейской политики в поддержку действий всего государства и общества в интересах здоровья и благополучия [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.ndphs.org///documents/3239/NCD_5_6_3-Info_2_rus__Health_2020_WHO-EURO_short.pdf
7. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>